

Organització d'un mercat d'intercanvi de roba i joguines impulsat per l'Associació de Famílies d'Alumnes (AFA)

LA INICIATIVA

L'objectiu d'aquest projecte és conscienciar la comunitat educativa a través de l'AFA sobre l'impacte ambiental i social de les indústries de la moda i les joguines i promoure la reducció del consum d'aquests productes organitzant un mercat d'intercanvi de roba i joguines de segona mà.

Proposem també un seguit de recursos (vegeu l'ANNEX per tal d'aprofundir, si es desitja, en l'impacte que tenen aquestes indústries en el medi ambient i les persones que hi treballen en totes les etapes de la vida de la roba i les joguines: fabricació, consum que en fem i tractament quan ja no ens serveixen.

La present guia ofereix informació i recursos sobre la temàtica a **les persones adultes organitzadores**. A l'apartat "Proposta d'accions opcionals" se suggereix una activitat per poder apropar la problemàtica ambiental als infants.

PRESENTACIÓ DEL REpte

Organitzar un mercat d'intercanvi per promoure el consum responsable de roba i de joguines.

OBJECTIUS DE LA INICIATIVA

- Allargar la vida útil de diversos objectes d'ús quotidià.
- Sensibilitzar la comunitat educativa sobre la prevenció de residus.
- Facilitar el consum responsable i conèixer-ne diverses alternatives.
- Fomentar el treball en xarxa i comunitari.

INTRODUCCIÓ

LES JOGUINES I EL SEU IMPACTE

Actualment, a l'Estat espanyol cada infant rep, de mitjana, 10 joguines a l'any, una xifra relativament moderada si la comparem amb les 43 dels Estats Units o les 39 del Regne Unit¹.

El consum actual de joguines dista molt de ser sostenible. Es calcula que, a tot el món, el 80 % de les joguines acaben en un abocador, incinerades o als oceans. A França, sense anar gaire lluny, s'estima que anualment es llencen més de 40 milions de joguines².

Les zones de producció i les de consum de les joguines estan molt distanciades entre si; és a dir, que cal transportar-les a grans distàncies, la qual cosa fa augmentar molt la seva petjada de carboni.

Pel que fa a la producció, veiem que es porta a terme principalment en tres països: Indonèsia, Tailàndia i principalment la Xina, que n'acumula el 70 % de la producció mundial.

¹ [Associació Espanyola de Fabricants de Joguines](#)

² [Fundació Ellen MacArthur](#)

El consum de joguines es reparteix d'una altra manera: Amèrica del Nord en consumeix el 40 %; Europa i Àsia, el 20 %, i Àfrica només representa l'1 % del consum global de joguines³.

Cal repensar el nostre model de consum i reduir la quantitat de joguines que comprem, triant només aquelles amb què els infants puguin jugar durant més temps, ja sigui per la seva durabilitat o per la seva versatilitat. També caldria parar atenció als materials amb els quals estan fabricades, ja que la gran majoria dels seus components (90 %) són de plàstic².

Per tots aquests motius, cal idear accions que redueixin el consum de joguines i n'allarguin la vida útil, així com promoure la compra de joguines fetes amb materials més sostenibles.

³ [Comerç Just](#)

LA ROBA I EL SEU IMPACTE

S'estima que, a Catalunya, cada persona consumeix entre 21,5 i 26 kg de tèxtils a l'any, i tan sols es recullen selectivament l'11 % dels residus que es generen, un percentatge molt allunyat del d'altres fraccions de residus. Això implica que, **anualment, més de 147.000 tones de residus tèxtils s'incineren o es llencen a un abocador**¹. En resum, quasi tota la roba que es consumeix s'acaba llençant.

A més, després del sector de l'energia², la indústria de la roba és la segona més contaminant del planeta, sent la responsable del 20 % de la contaminació industrial de l'aigua a tot el món i del 10 % de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, entre d'altres impactes. I es preveu que aquests valors continuïn augmentant.³

El model de consum actual és un dels principals responsables de la situació d'emergència climàtica en què ens trobem avui en dia. Un consum desmesurat i poc reflexiu que genera infinitat de residus, consumeix massa energia i recursos, deslocalitza i allunya la producció del consum i ens porta a no valorar tot el que tenim.

Com a resposta a aquest model, fa temps es va forjar el terme *consum responsable*. Un consumidor o consumidora responsable és aquella persona que, a l'hora de comprar, ho fa de manera moderada, informada, reflexiva i conscient i que, davant d'una oferta de consum, té en compte criteris ambientals, socials i econòmics.⁴

Convidar els alumnes a reflexionar sobre els seus hàbits i maneres de consumir, analitzar-los i proposar noves alternatives és un primer pas imprescindible per assolir una verdadera transició cap a un consum més conscient a la societat, alhora que se'ls reconeix com a agents de canvi i educadors.

¹ [Agència de Residus de Catalunya](#)

² [Statista](#)

³ [Climaterra.org](#)

⁴ [Agència Catalana del Consum](#)

ORGANITZACIÓ DEL MERCAT D'INTERCANVI

Perquè el mercat d'intercanvi funcioni correctament, es recomana definir-ne els aspectes següents:

- **Dates de celebració.** Quan s'intercanviaran els objectes? Cal escollir el dia del mercat, elaborar un calendari de treball i fer el seguiment dels preparatius.
- **Dates de recollida dels articles.** Quan es recolliran?

Es poden tenir en compte dues opcions:

- Opció 1 (recomanable)

S'estableixen uns dies i hores determinats per recollir la roba o les joguines que portarà l'alumnat.

- Opció 2

Si no es disposa d'espai d'emmagatzematge, la recollida es pot fer el mateix dia del mercat.

- **Estat i puntuació dels articles.** En el moment de rebre la roba o les joguines, cal avaluar-ne l'estat per assegurar-se que estan en bones condicions. Tots els articles tenen el mateix valor? Si es decideix assignar-los valors diferents en funció de les seves característiques, caldrà establir el criteri de puntuació. Com a exemple, la llista següent mostra la puntuació que habitualment es fa servir en el projecte Renova de l'Ajuntament de Barcelona:

1 punt: samarretes i complements

2 punts: jerseis, parts superiors de xandall, dessuadores, camises i jaquetes fines

2 punts: roba de nadó (fins a 24 mesos)

3 punts: pantalons, pantalons de xandall, vestits, faldilles, roba de vestir, conjunts

5 punts: jaquetes grans i abrics (màxim 2 peces)

S'utilitzen gomets per indicar el valor que s'ha assignat a cada article i la persona donant rep un tiquet amb la puntuació que ha obtingut per totes les peces donades (es poden utilitzar diferents colors per indicar el valor dels articles).

- **Tasques i torns.** Cal definir els torns d'atenció, els rols i responsabilitats de les persones participants i la distribució de tasques.
- **Normativa.** Quines normes tindrà l'intercanvi? Es tracta d'establir el funcionament i la normativa del mercat.
- **Comunicació.** Com es donarà a conèixer el mercat d'intercanvi? Caldrà definir quins canals de difusió es faran servir (circulars informatives, whatsapp, correus electrònics, cartelleria, xarxes socials del centre, blog, etc.) i les condicions per participar-hi.

La secretaria del Renova Escolar posa a disposició dels centre educatius material de difusió de l'esdeveniment (lones i cartells editables) i punts de bescanvi. Per més informació i petició de material contactar amb la secretaria del Renova Escolar (renovaescolar@bcn.cat).

- **Espais, persones i materials necessaris.** Què necessitarem per organitzar i desenvolupar el mercat? Haurem de seleccionar els espais idonis per emmagatzemar la roba o les joguines recollides, el lloc on portar a terme el mercat i els materials que faran falta (quins, quants i on els aconseguirem): taules, cadires, burres per penjar la roba...

Es recomana assegurar amb antelació a l'inici de la recollida que hi haurà prou persones organitzadores, col·laboradores o voluntàries per poder portar a terme el mercat.

- **Enxarxament.** És bo posar-se en contacte amb entitats del territori per teixir aliances de participació conjunta.
- **Activitats complementàries.** És recomanable programar alguna activitat complementària per reforçar i socialitzar el missatge (vegeu Proposta d'accions opcionals).
- **Balanç.** Quin impacte positiu té el mercat? Per tal de poder conèixer quin és l'impacte de l'esdeveniment, cal recopilar alguns indicadors com, per exemple, nombre de persones participants o quantitat de roba o de joguines intercanviades (vegeu Tasques importants a fer durant el mercat d'intercanvi).
- **Excedents.** Què en farem, dels sobrants? Caldrà plantejar-se què se'n farà, dels articles que no s'hagin intercanviat. Una possibilitat és fer-los arribar a alguna entitat que s'encarregui de gestionar-los, com Solidança, Formació i Treball o Associació Il·lusions Solidàries, així com a associacions de veïns i veïnes, espais, institucions religioses o altres iniciatives solidàries. També es poden portar als punts verds de la ciutat. Si al centre educatiu es disposa d'espai, una altra alternativa és crear un "armari de materials" per a aquelles famílies que en necessitin, perquè en puguin disposar al llarg del curs.

Tasques importants a fer durant el mercat d'intercanvi

- **Indicadors.** És necessari recopilar algunes dades, tant durant la recollida com durant l'intercanvi d'articles, per valorar l'impacte de l'acció.

Dades necessàries:

- Nombre de persones organitzadores
- Nombre de persones participants en la recollida
- Nombre de persones participants en l'intercanvi
- Nombre de peces de roba o de joguines recollides
- Nombre de peces de roba o de joguines intercanviades

Dades opcionals:

- Conscienciació de les persones participants. Es poden portar a terme breus entrevistes per copsar l'impacte del mercat en els hàbits de consum de les persones participants, proposar-los criteris de consum responsable i acompanyar-los d'una puntuació (de l'1 al 5, per exemple), etc.
- Recursos estalviats gràcies a aquesta acció. Es proposa calcular la quantitat d'aigua (vegeu Petjada hídrica associada a diferents peces de roba), les emissions de CO₂ (vegeu Petjada de carboni associada a diferents peces de roba) o els productes tòxics (vegeu Substàncies tòxiques presents a la roba) estalviats per no consumir roba o joguines de primera mà.

Proposta d'accions opcionals

- **Activitats complementàries.** Amb l'objectiu que l'esdeveniment sigui més dinàmic, es poden realitzar activitats familiars mentre es desenvolupa el mercat; per exemple, segons l'edat dels infants, taller de creació d'una bossa, una motxilla, una funda per al mòbil, etc. a partir de roba en mal estat i no intercanviable. Trobareu un recull de propostes a Vídeos Millor que nou!

REALITZACIÓ DEL MERCAT D'INTERCANVI

Intercanvi

Durant l'intercanvi, les persones participants han d'escollir i bescanviar els articles de roba o les joguines en funció de la puntuació dels seus tiquets.

Posada en marxa del mercat d'intercanvi

1. Preparació dels espais.
 - Sala amb taules, cadires i burres per exposar els articles. També seran d'utilitat gomets i tiquets de colors, material d'oficina divers, etc.
 - Si es decideix fer una activitat complementària durant el mercat, caldrà dividir l'espai de la sala.
 - Normativa de l'intercanvi consultable (caldrà valorar si als organitzadors els cal tenir-la impresa).
 - Llista orientativa del valor de les peces de roba o les joguines classificades en 4 o 5 grups.
 - Full per recollir indicadors.
2. Col·locació dels articles recollits damunt de les taules o burres.
3. Inici del bescanvi.
4. Finalització del bescanvi i desmuntatge de l'espai.
5. Gestió dels articles no intercanviats segons el protocol acordat.

VALORACIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

Un cop acabat el mercat d'intercanvi és el moment de mirar enrere i avaluar tota la feina feta. D'aquesta valoració es poden extreure propostes de millora que faran possible que, edició rere edició, el Renova Escolar sigui més enriquidor.

De la mateixa manera, es recullen algunes dades d'interès que, de manera coordinada amb el "Mercat d'intercanvi Renova la teva roba!" i el "Mercat d'intercanvi Renova les teves joguines!", s'utilitzen per calcular la quantitat de residus evitats segons roba o joguines recollides i intercanviades.

El **formulari de valoració** del Renova Escolar es troba en el següent enllaç:

<https://forms.office.com/r/LNwJPMJEL8>

ANNEX

Origen de les matèries primeres

- Indústria textil: ¿las materias primas pueden ser naturales y químicas? – Audaces
- ¿De dónde viene el tejido con el que se fabrica tu ropa? – Moda Sostenible España
- El mapa mundial del aprovisionamiento – Moda.es

Petjada de carboni associada a diferents peces de roba

- La huella de carbono en el sector textil – Bezero
- Calculadora de la petjada de carboni de la moda – ThredUp

Petjada hídrica associada a diferents peces de roba

- Un vaquero: 3.000 litros de agua – ABC
- Huella hídrica de la moda: el agua que no vemos – Meteored
- La huella hídrica de la ropa: ¿cuánta agua se necesita para hacer una camiseta? – COMPRAÉTICA

Impacte ambiental i socioeconòmic de la indústria de la moda

- El impacto de estar siempre a la última moda – Mans Unides
- Fast fashion: de tu armario al vertedero – Greenpeace
- Salarios dignos – Campaña Ropa Limpia, SETEM
- Recursos – Campanya Roba Neta, SETEM i RETS
- Redesigning the future of fashion – Ellen MacArthur Foundation
- Siete años de la Campaña Detox – Greenpeace
- Amplifying worker voices in the garment and sportswear industry – Clean Clothes Campaign
- Fashion Revolution

Substàncies tòxiques presents a la roba

- Tóxicos textiles: El gran problema de la industria de la moda – Sostenibilidad + Vida
- Tòxics a la moda: 7 substàncies nocives comunes a la roba – Regió 7
- Toxics Threads: The Big Fashion Stitch-Up – Greenpeace

Consum responsable

- Guía para el consumo responsable de ropa – Campaña Ropa Limpia
- Mapa de botigues de segona mà – Ajuntament de Barcelona
- Llogar la roba: la nova manera de vestir que creix i arrela – Ara
- Economía circular – Ellen MacArthur Foundation
- Textiles – FairTrade International

- Primera desfilada amb roba de segona mà al 080 Barcelona Fashion Reborn – Diputació de Barcelona
- Pacte per a la moda circular de Catalunya – Generalitat de Catalunya
- Per allargar la vida de la roba:
 - Tallers Reparar (temàtica “Tèxtil”)
 - Millor que nou! (localitzador)
 - Vídeos Millor que nou!
 - Mascaretes reutilitzables
 - Furoshiki: emboliquem amb roba
 - Bosses de roba
 - Allarguem la vida dels texans vells
 - Embolcall sostenible
 - Barret reversible
 - Aprendre a arreglar roba
 - Arranjaments de roba bàsics
- On podem portar la roba que ja no volem?
 - Solidança
 - Formació i Treball
 - Mercat d'intercanvi Renova la teva roba!
 - Mercat d'intercanvi Renova les teves joguines!
 - Roba Amiga (“Amb BOSS@ al contenidor TARONJA”, “Una segona vida per a la roba”)
 - Càritas
 - Engrunes
 - Entrevista a Andrea Membrado de Solidança
 - Què fem amb la roba que ja no sabem com aprofitar?

Informació sobre el residu tèxtil

- Webinar EWWR Barcelona Escoles 27/09/2022 – Generalitat de Catalunya
- Pla de prevenció de residus de Barcelona 2012-2020 – Ajuntament de Barcelona
- Països on va a parar la roba usada:
 - España incrementó la exportación e importación de ropa usada durante 2019 – EFEVerde
 - Ropa usada y otros artículos textiles usados – OEC

Contingut audiovisual

- The true cost
- Las costuras de la piel
- River blue
- Machines